

Airmanship

Menneskelig Atferd i Luftfart

**Av Stein Arne Fossum
Kvalitetssjef Airlift ©**

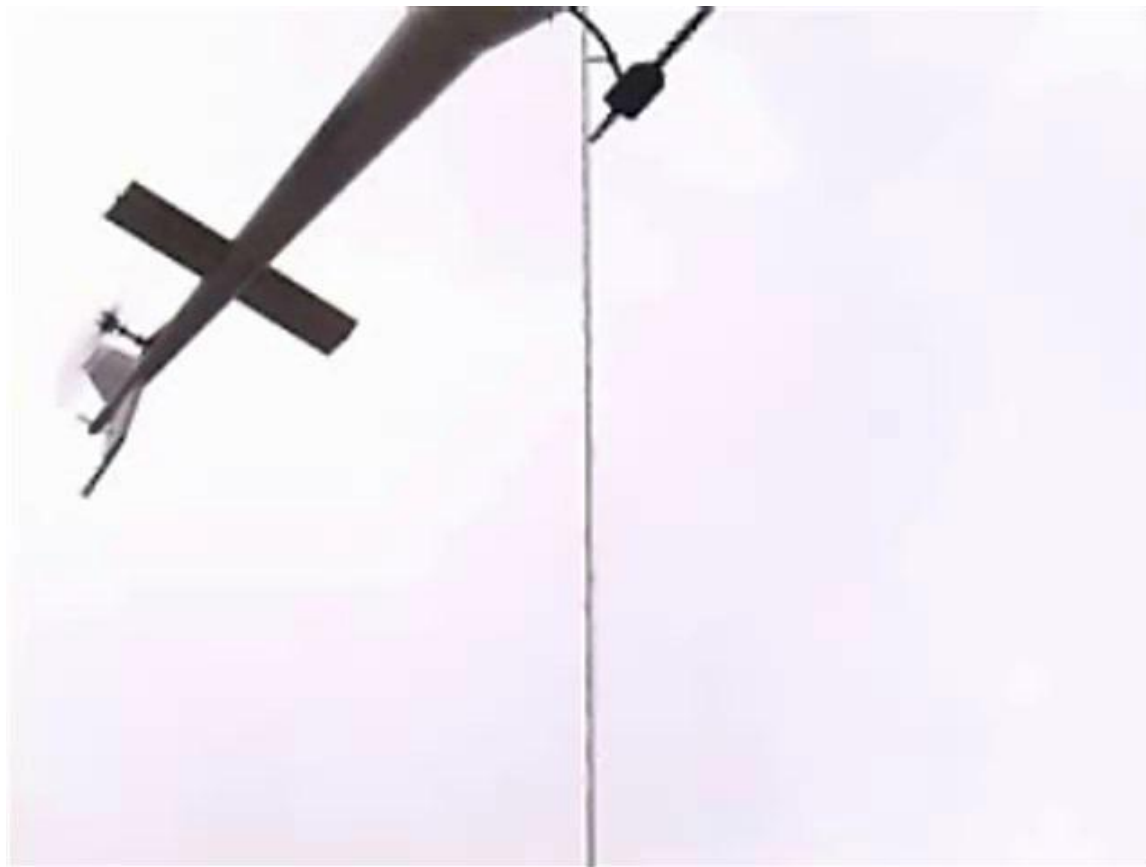

Airmanship kurs

- ***Flysikkerhet er den grunnleggende kvaliteten for all luftfartsvirksomhet***
- ***”Airmanship” er den atferd som mest påvirker denne kvaliteten***
- ***Dette kurset skal motivere piloter, besetninger, avdelinger til ”Good Airmanship”.***
- ***Jfr. CRM fra Cockpit-Crew-Company***

Airlift

QA - Flysikkerhet - HMS

- Airlift har i dag et kombinert Kvalitets, flysikkerhets og HMS program (mye av samme sak).
- Kvalitetssjef er HMS rådgiver
- Verneombud flygere er Flysikkerhets offiser og Kvalitetsrådgiver
- Vi har et godt databasert rapporteringssystem basert på Lotus Notes.
- Vi praktiserer selvsagt "Penalty Free Reporting"
- Vi aksepterer ikke "Lack of Reporting", eller
- Manglende Erkjennelse, korreksjon og læring.

Om Luftfart

- *”Luftfart er i seg selv ikke farlig, men er i enda større grad en havet, forferdelig utilgivende ovenfor uforsiktighet, likegyldighet og uduglighet.”*

- *Hvis vi utvikler luftfarten og gjør den om til en form for forretning.*
- *Hvis vi erstatter farenes ville frihet, med sikkerhetens siviliserte bånd,*
- *må vi da gi opp dette luftens mirakel?*
- *Vil man i framtiden fly gjennom luften uten å se hva jeg har sett,*
- *uten å føle hva jeg har følt?*
- *Er det sant at følgen av alt det vi kaller menneskelig framskritt,*
- *er at gudene trekker seg tilbake når næringsliv og forskning skrider fram?*
- **Charles Lindbergh**

Hang Gliding

Airmanship basis definisjon

**Airmanship er menneskelig atferd i luftfart
(jfr. Sjømannskap, hvordan man skaper seg på sjøen.)**

”Airmanship” er ikke kun ”flygerskjønn” eller ”flyvett”.
Det er hva man faktisk gjør, handlingsmønsteret, eller
atferden som er avgjørende. Altså utøvd flygerskjønn.

”Det er et håndverk mer enn en akademisk disiplin!”

Safe Pro (Para Pro)

5 ProgresjonsTrinn

2pilotnivåer

1. *Bakkegliding*

2. *Høydegliding*

3. *Lett sveving*

4. *Avansert sveving*

5. *Distanseflyging*

6. *Mester (ikke innført)*

Elev(Trinn 1, 2)

(Fri)Flyger

(fullført trinn 3)

Mester Flyger

Safe Pro (Para Pro) 2

- Kunnskaps, erfarings og ferdighetskrav, herunder
- **Airmanship-krav** på hvert trinn.
- Hvert trinn har også rettigheter og begrensninger (utstyr, forhold, flysteder, øvelses anbefalinger, osv..)
- **En elev** har ikke tilstrekkelig Airmanship til å ivareta sin egen og andres sikkerhet under flyging.
- **En (Fri)flyger** har tilstrekkelig Airmanship til å ivareta sin egen og andres sikkerhet under friflyging og til å trene videre til høyere trinn etter veiledningen.
- **Flyger** Begrensning på ytelse for andre, så som: Oppvisnings, Demonstrasjons og Konkurransflyging, det kan kun gjøres på det trinn man er utsjekket på.

Årsaken er forskjellen på å fly for seg selv og andre.

(indre og ytre press, prestisje, osv.)

Airmanship /kvalitetsmål

”Airmanship” har gjerne forordene godt eller dårlig.

Målet i all luftfart er selvsagt Godt Airmanship og da kan man sette noen underliggende kvaliteter som uttrykker dette.

I HG og senere PG så ble dette:

”Airmanship” er utøverens vilje og evne til å ivareta egen og andres sikkerhet under flyging, dernest flygleden for alle.

Airmanship PRO

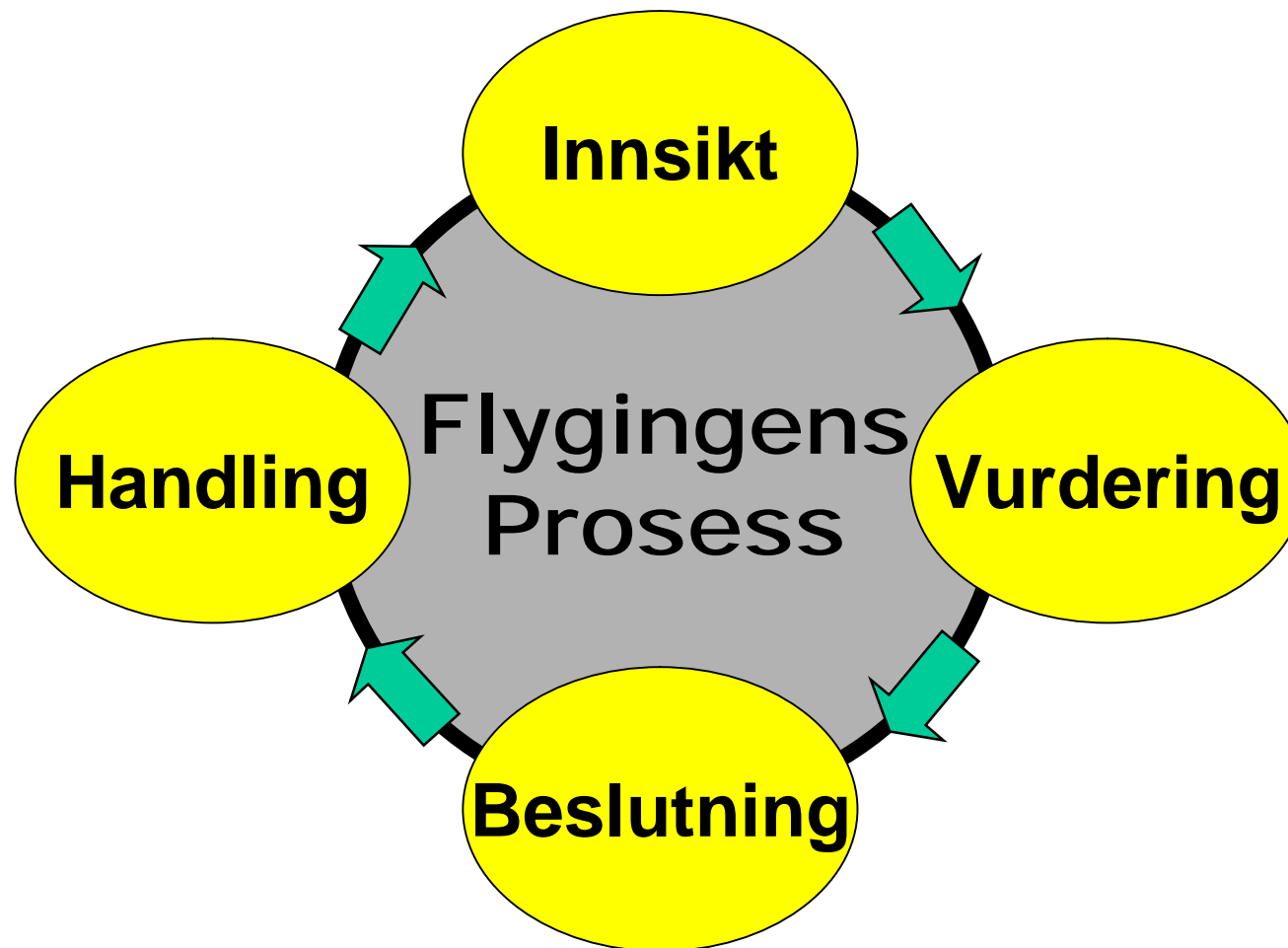
I profesjonell sivil luftfart så fordres det ytterligere kvaliteter i tillegg til flysikkerhet, Den har som kjent alltid første prioritet.

Man skal kanskje levere punktlighet og service i tillegg, og kanskje andre kundekrav skal imøtekommes, som gir en PRO.F. definisjon:

”Airmanship” er utøverenes vilje og evne til å ivareta flysikkerheten, dernest andre krav. (som f.eks. punktlighet og service)

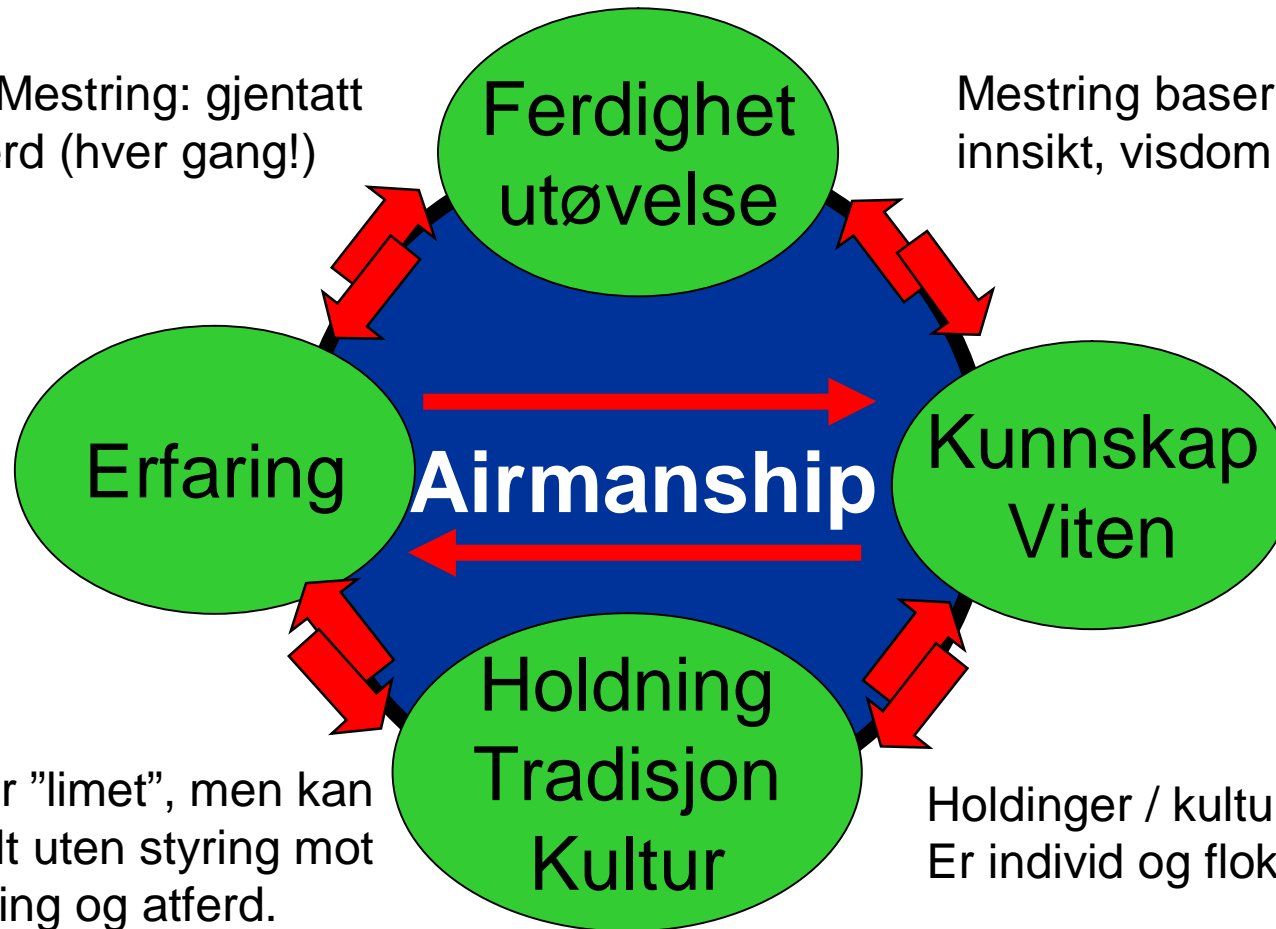
Airmanship Atferd

Airmanship Faktorer

Målet er Mestring: gjentatt riktig atferd (hver gang!)

Mestring baserer seg på innsikt, visdom

Erfaring er "limet", men kan være fatalt uten styring mot riktig holding og atferd.

Holdinger / kultur er basis. Er individ og flokk basert.

Dette har kun verdi hvis det fører til riktig atferd!

Holdninger og Kultur

- *Gruppens (flokkens) sosiale krav:*
- *I luftsport:*
  - Det er ditt liv, men vår sport
- *På jobben:*
  - Det er vårt liv og vår jobb!

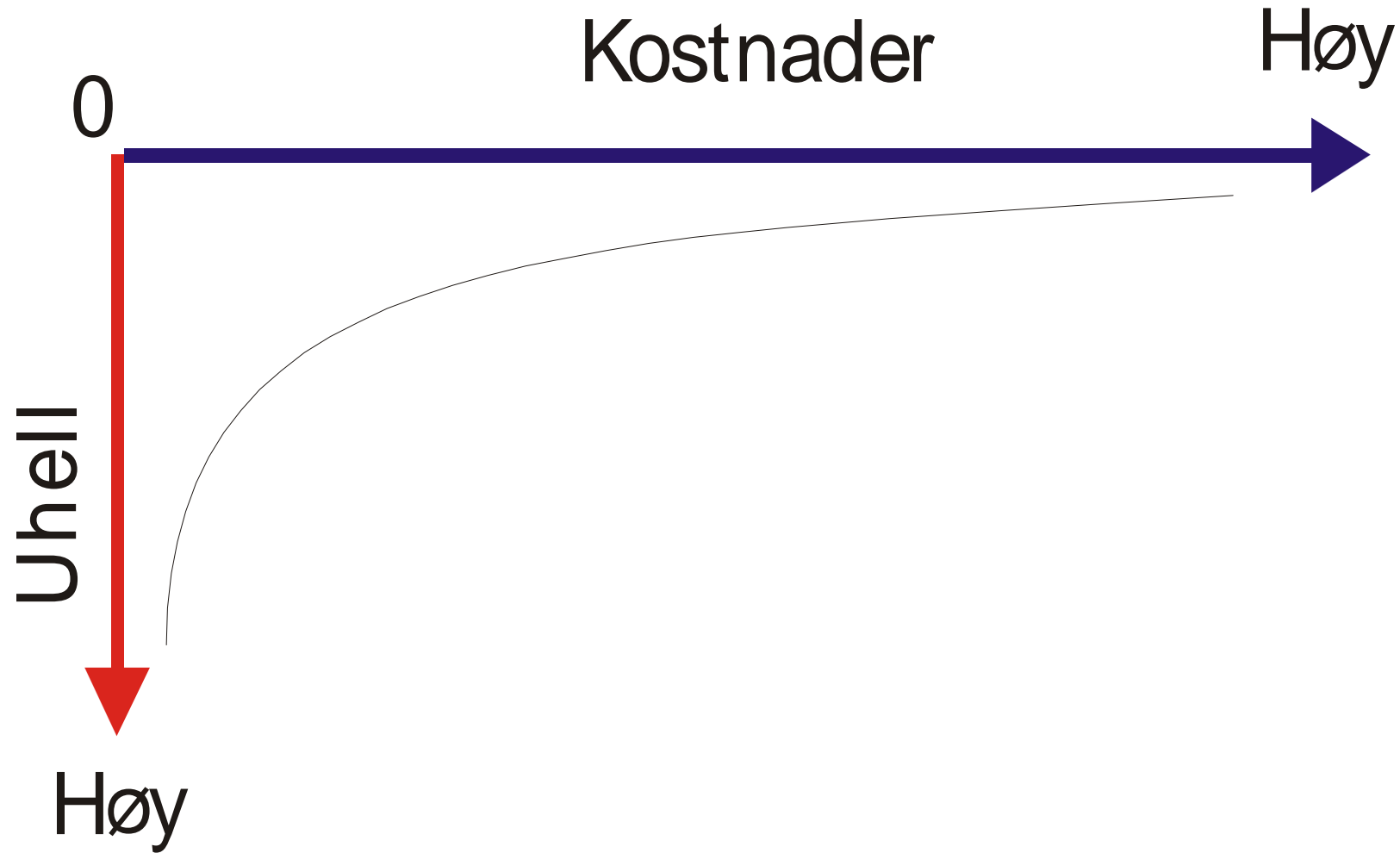

Om Flysikkerhet

”Hvis du tror flysikkerhet koster,
så prøv en ulykke!”

Flysikkerhetskurven

Flysikkerhets (kvalitets) Målet

üMå være å unngå fatale feil
("killer items & showstoppers").

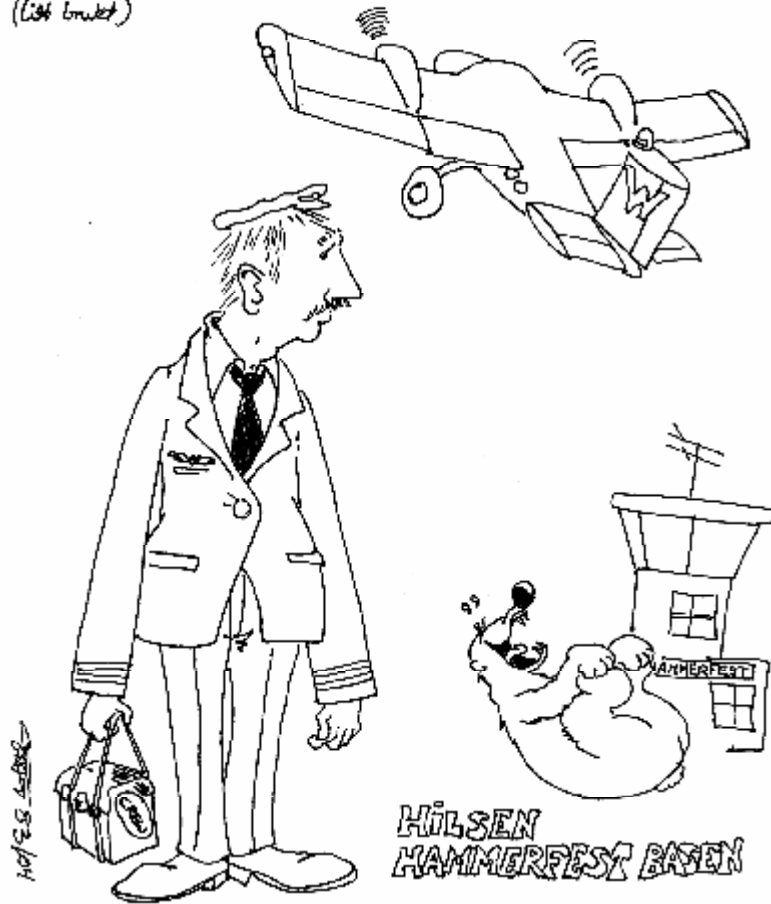
üOg å få de feil som vil forekomme,
på et akseptabelt nivå når det
gjelder størrelse og antall.

ICAO i Nepal

TIL BODØ BASEN,
GRATULERER MED
(NY) 2 P
(1st bokst)

HILSEN
HAMMERFEST BASEN

Pilotegenskaper

- ***Simultankapasitet, Panikkresistans, Romfølelse, Metodikk, Systematikk, Intelligens, Kreativitet, Ferdighet, Motorikk, Koordinasjon.***
- ***Oppfattelses-, Beslutnings-, Handlings-, Kommunikasjons-, Tilpasnings- og Samarbeidsevne.***
- ***Motivasjoner / holdninger.***

Poor Traits of Pilots

Flygertest

- ***Fysisk helse, bevegelighet, koordinasjon***
- ***Psykisk helse, sanseapparatet***
- ***Teoretisk innsikt***
- ***Praktisk ferdighet***
- ***Sosiale evner***
- ***Årvåkenhet***

Et kort Flygeropptak!

- ***Fysisk:***
  - Av med skoene (bevegelighet)
  - Opp på stolen og balanser
- ***Teoriprøven:***

Hvilken sans mister vi først under stress?
- ***Ferdighets prøven:***

Fly ned fra stolen

Mennesker kan ikke fly! men vi kan føre flymaskiner!

- Vi har ingen instinkter for å fly
- Det er faktisk i strid med vår natur
- Bare de 3 B'er kan fly

De 3 B'er

Birds

Beehatsen

Bats

Vi må lære å føre flymaskiner!

- Flyging må innlæres (ingen instinkter).
- Målet med all læring er å oppnå atferdsmessig forandring.
- Noen handlinger automatiseres.
- Andre prosedyrestyres (sjekklister)
- Noen skapes ved ny problemstilling.

Motoriske læringsnivåer

- Grov koordinering
- Fin koordinering
- Automatisering
- Riktig handlingsmønster må innlæres fra starten, eller må avlæring skje.
- Repetisjon / erfaring fester læringen til høyere nivå "Øvelse gjør Mester!"

Hindringer for riktig atferd

- Negativ overføring fra annen atferd
- Feil holdninger, kultur hos individ og eller gruppe
- Risikoatferd
- Får slik atferd feste seg så er det veldig vanskelig å endre den – sterk lut må ofte til! – Gulrot og/eller Pisk?

Menneskelig Feil

- “ERRARE HUMANUM EST, PERSEVERARE DIABLO LIQUM...”

”Å feile er menneskelig, bare tåpen forblir der.”

Cicero

- I erkjennelsen av dette kan vi:
- Lykkes med å redusere feil til et minimum og holde de innefor akseptable kriterier.

Hvorfor gjør vi feil?

- Uvitenhet
- Ukyndighet
- Ustrukturert
- Utilstrekkelighet
- Uoppmerksomhet
- Uopplaghet
- Uorganisert
- Uvillighet
- Ukultur
- Utilsiktet
- Umulig
- Usikkert
- Ulovlig
- Uheldig
- Utrent
- Umodenhet!

Unødvendige???

Pilotfeil er ikke alltid, pilotens feil!

- *Derfor har vi følgende opplæring:*
- *HF, Human Factors, Medisin / psykologi*
- *CRM, Company Resource Management*
- *MCC, Multi Crew Concept*
- *HMS, Helse, Miljø, Sikkerhet*
- *Bemerk: Opplæring i HF og HMS kreves også for teknisk personell (EASA) og ledere (EASA og AML)*

Lære av Feil

- Ikaros, lærte oss om overmot og respekt for utstyrets begrensninger (mellomstadiesyndromet)
- Leonardo Da Vincis hjelper lærte oss at prøving og feiling kan være fatalt
- Otto Lillienthal lærte oss å holde flyfart nær terreng, hans siste ord var:
- "Ofre må gjøres, Drømmen har begynt, fortsett!"
- "Skal vi ikke ære ved å lære av de som har gitt livet - Og gjøre bare nye feil?"

Typer piloter

Det finnes kun 2 typer piloter:

- De som har landet med hjula inne
- Og de som enda ikke har gjort det
- *(eller har vi alle gjort det, men sluppet unna i siste liten?)*
- Uansett kan vi lære av andres feil !
- ”Vi gjør bare nye feil! – en ledetråd!

Tenk om!

- ***Hvis vi bare skal gjøre nye feil!***
(Er det for øvrig noen igjen?)
- ***Det fordrer visdom, ydmykhet, fantasi, selvinnsikt og empati***
- ***Hinderet er fornektelse, hovmot, fordømmelse og dumskap***

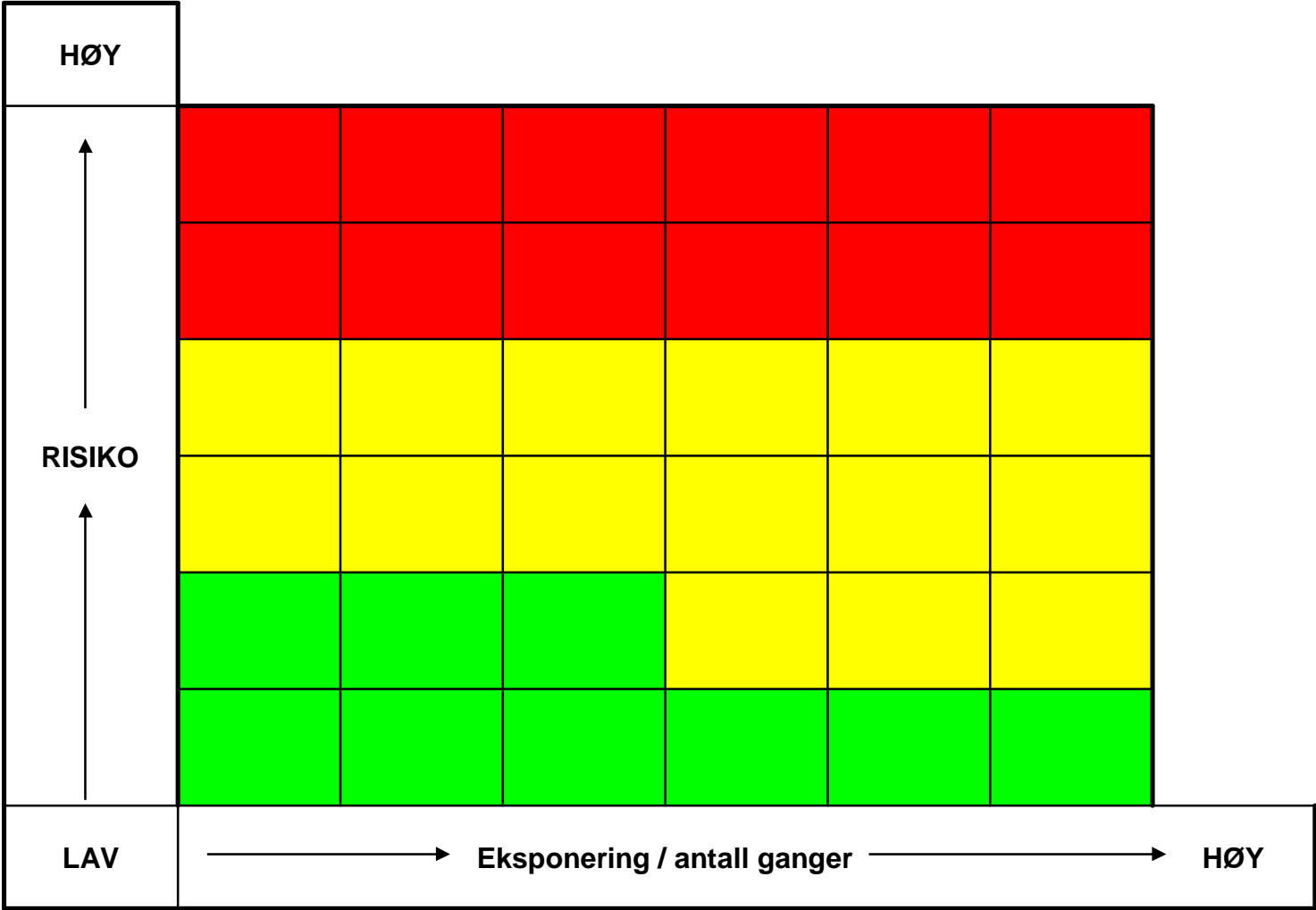
Førevarsprinsippet

1. Å rapportere mulighet for feil, før de oppstår.
2. Å bruke risikoanalyse med empati, innsikt, fantasi, selverkjennelse og empati.

”Å være føre var, enn etter snar!”

Risikoanalyse

Don't ASSUME

You'll make an

ASS out of **U** and **ME**

Du skal ikke tro, du skal vite!

Irian Jaya, Ny Guinea

Hvem er egentlig rar her?

Irian Jaya, Ny Guinea 2

Om Mannfolk

"Den største faren for flysikkerheten er det mannlige ego!"

Donita Holland, pioner HG pilot

eller

- *Menn er så redd for å miste ansikt*
  - *at de mister hodet*
  - *og brekker nakken!*

Hva er ofte feil?

- At regler ikke følges!
- At etablerte prosedyrer ikke følges!
- Medhjelperne er dårlig Airmanship
- "intermediate" or "Advanced" syndrome
- herunder likegyldighet (Complacency)
- Indre / ytre press "Peer pressure"
- Er det akseptabelt?

Medisinen er Gode Prosedyrer som ALLTID følges

- *Logisk rekkefølge*
- *Forståelig og Entydig*
- *Enkle og lettfattlige*
- *Dobbelkontroll av kritiske elementer*
”Killer items” (det som kan drepe noen)
- **Husk *Kiss* prinsippet!**

KISS prinsippet

Kkeep

It

Simple

Stupid!

***”Simplicity is the ultimate
sophistication”***

Leonardo Da Vinci

“Perfection is achieved not when there is more to add, but when there is nothing more to remove”

Antoine-Marie-Roger de Saint-Exupery

***En god jobb filosofi,
også når vi lager
håndbøker og
prosedyrer!***

Om Lover og Regler

- Vi følger normer, ikke regler.
- Den beste regelfilosofi er sunn fornuft i system.
- "Lover og regler er den vise manns veiledning, og idiotens underkastelse."
- "En man som vet hvordan vil stort sett lykkes, en som vet hvorfor vil alltid lykkes."
- "Vi kan ha vårt prinsipielle grunnsyn, i enkeltsaker må vi av og til bruke gangsyn."
- Detaljstyrt regelmaking kan gi ansvarsfraskrivelse i stedet for ansvarstilskrivelse.

Fartøysjefens ansvar!

- *Nedfelt i:*
- *ICAO annex 6*
- *Lov om luftfart*
- *BSL D,*
- *JAR-OPS 1 og 3*
- *Flight Operations Manual*
- *Alle sier at Fartøysjefen er øverste ansvarlige for sikkerheten og at lover og regler følges!*

Airlift Håndbøker / styringsverktøy

- *Kvalitetshåndbok*
- *OM*
- *CAMOE*
- *HMS / Miljø Håndbok*
- *Beredskapsplan*
- *Rapportering, datastyrt*
- *Tech Log*

Kvalitets og Flysikkerhets program

- *Kurs, opplæring, motivering, oppfølging*
- *Førevarsprisset, analyser, system*
- *Kommunikasjon, deling av innsikt*
- *Kontroll, revisjon, inspeksjon*
- *Aviksrapporing, hendelser, avvik,*
- *Forbedringsforslag*
- *Ledelsesengasjement, møter og styring*

Vår Jobb

- ***Vi skal ikke gjøre ALT, for ALLE, ALLTID***
- ***Vi skal gjøre det vi har lov til, så godt vi kan, innen sikkerhetens krav!***
- ***Vi lover ikke mer enn vi kan holde, og så holder vi det vi lover!***

Husk!

”Intet tap bør lides som kunne vært unngått med passende omhu.”

Det er bedre

- styrt og riktig

- enn fort og gæli!

Bedre føre var enn etter snar

Vi gjør bare nye feil!

Do KISS and Don't ASSUME!

Avslutning

n Spørsmål, kommentarer?

n Takk for meg!

